

Akdeniz Üniversitesi
Dumlupınar Bulvarı
07058 Kampus
Antalya/TÜRKİYE

Akdeniz Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Gerontoloji Bölümü

Dedenin Telefonu

Prof. Dr. phil. habil. İsmail Tufan

Almanya’da yaşayan bir arkadaşımın geçen gün cep telefonu ile görüşürken, arka tarafta çalan klasik telefonun acı acı çalan sesini ben bile işittim. Arkadaşım gelen telefona aldırış etmedi, ama inatla çalmaya devam edince, telefona çıktı. Bir süre görüşüp tekrar bana geri döndüğünde “bizim dedeydi” dedi. Şaşırdım; çünkü arkadaşımın dedeleri hayatta değillerdi. Meraklandığımı anlamış olacak ki, arkadaşım “dede hikayesini” bana anlattı. Milyonlarcası her ülkede yaşanan tipik bir yaşlılık öyküsü.

Arkadaşımın “dede” dediği adam 84 yaşında bir Alman. Alzheimer hastalığına yakalanan eşini ölünceye kadar baktıktan sonra evde yapayalnız kalınca, kimse arayıp sormamış. Halbuki beş çocuğu ve sayısını arkadaşımın da bilmediği yetişkin torunları var, dedenin.

Eşi öldükten sonra evinde tek başına kalan dedenin, bir üst katta oturan arkadaşımın on beş yıldan beri süren bir komşuluk ilişkisi var. Dede bir gün arkadaşımın zilini çalıyor ve tuz istiyor. Arkadaşımın eşi dedeyi eve davet ediyor, ona kahve pişiriyor. Kahveler kahveleri takip ediyor, bir tutam tuz istemeye gelen dede, saatlerce hayatını anlatıyor. Eşiyle tanışmasından eşinin ölümüne kadar. Komşuluk ilişkisinde yeni bir dönem böyle başlıyor.

Dedenin başka şehirde yaşayan oğlu, babasını yanına çağırıyor. Dedeye, tek odalı bir ev buluyor ve dede, pılsını pırtısını alıp, 800 kilometre ötedeki şehre yerleşiyor. İlk zamanlar hayatından gayet memnun. Arkadaşımın sürekli telefonla arayarak hayatında başlayan yeni dönemin iyi yönlerinden bahsediyor. Fakat zamanla bunlara dezavantajlar da ekleniyor. En büyük sıkıntısı yalnızlık.

Yemeğini kendisi pişiren, yüklü bir emekli aylığı alan, modern bir binada balkonlu evinde interneti de olan dede, yalnızlığını gidermek için, belediyenin yaşlılara açtığı, öğleden sonraları haftada iki defa yaşlıların bir araya gelerek, kahve, çay ve kek ile süslenen sohbet toplantılarına katılıyor. Arkadaşıma telefon etmeye devam ediyor. Sohbet toplantılarında yaşadığı her şeyi en ince noktasına kadar anlatıyor. “Bazen ne dediğini dinlemiyorum bile, ha ha deyip geçiyorum” diyen arkadaşımı da anlıyorum.

Oğlunun evi ile dedenin evi arasında sadece beş yüz metre var, ama oğlunu ayda bir kere ziyaret ediyor veya etmiyor. Davet edilirse gidiyor. Oğlu, ilk günlerde babasıyla yakından ilgilenmiş, ama ziyaretleri giderek seyrekleşmiş, telefon etmeleri her günden haftada bire inmiş. Gelini ile arası pek iyi değil. Gelininin kendisine surat astığını, zoraki birkaç laf edip sonra bir bahane uydurup odayı terk ettiğini söylüyor. Oğlunun henüz okula başlayan iki

Akdeniz Üniversitesi
Dumlupınar Bulvarı
07058 Kampus
Antalya/TÜRKİYE

Akdeniz Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Gerontoloji Bölümü

çocuğu var. Ama onları da çok az görebiliyor. Beş yüz metrelik mesafe sanki beş yüz bin kilometre gibi olmuş. Arada aşılması mümkün olmayan adeta dağlar var.

Dedenin yalnızlığı arttıkça telefonları sıklaşmış. Her gün arıyor. Sabahları “beş” deyince, kalkıyor. Sekizi zor ediyor. Sonra telefona sarılıyor. Kimi arayacak? Elbette arkadaşımı. Arkadaşım gece kuşudur. Mesleği icabı geceleri çalışır, gündüzleri dinlenir. Fakat dede rahat bırakırsa. Yaşlılık, yalnızlığa sürüklerse, insan tutunacak bir dal arıyor. Biraz da karşısındaki iyi niyetliyse, bazen rahatsız edecek derecede o dala sarılabiliyor.

Dedenin, belediyenin yaşlılar için öngördüğü “faaliyetlere” ihtiyacı yok. Çünkü orada bir araya gelen yaşlıların da dedeninkilere benzer sorunları var. Yaşlıların yalnızlığını gidermek için onlara topluma katılım olanakları yaratılmalıdır. Yaşlı yalnızların yalnızlığını gidermek için bu tür etkinlikler seçeneklerden sadece biridir. Bizim dede, yalnızlığını arkadaşşıma telefon ederek daha iyi giderebiliyor olmalı ki, geçenlerde arkadaşşıma telefonda şöyle demiş: “Yaşlılarla artık buluşmaya gitmiyorum, hepsi aynı şeyleri anlatıyor, hep aynı şeyleri dinlemekten bıktım.”

Hikâyenin tuhaf yanı arkadaşım da aynı şeyi söylüyor. “Dedenin telefonlarından bıktım, hep aynı şeyleri nakarat gibi tekrarlıyor, ben bir şey söyleyince kısa bir duraksama oluyor, ama benim söylediklerime bir cevap vermeye gerek duymadan, kaldığı yerden anlatmaya devam ediyor.” Hepimiz dede ve nene olmaya adayız...